

Російська революція 1905–1907 рр. на території України

Причини російської революції 1905–1907 рр.:

- невирішеність аграрного питання;
- політична відсталість Росії (відсутність парламенту),
- економічна криза 1900-1903 рр.;
- падіння авторитету влади внаслідок поразки в російсько-японській війні 1904–1905 рр.

Резонансні події на території України:

- повстання матросів на панцернику «Князь Потьомкін-Таврійський» — перший випадок збройного виступу в імперському війську;
- повстання на крейсері «Очаків» на чолі з П. Шмідтом у Севастополі;
- повстання київських саперів на чолі з Б. Жаданівським.

Зміст Маніфесту 17 жовтня 1905 р.:

- ввести основи громадянської свободи на засадах недоторканності особи, свободи совісті, слова, зборів і спілок;
- заснувати парламент — Державну Думу;
- закони мають набирати силу лише після схвалення майбутньої Державної Думи.

Наслідки революції 1905–1907 рр. для України:

- піднесення українського руху;
- легалізація українських політичних партій;
- фактичне припинення дії Емського указу 1876 р.;
- поява першої україномовної преси (газети «Хлібороб», «Громадська думка», «Рада»);
- заснування «Просвіт»;
- діяльність українських парламентських громад в Першій та Другій Державних думах (1906–1907), які висували вимоги автономії України.

Практичне завдання

1. Прочитайте уривок зі спогадів Дмитра Дорошенка про Михайла Грушевського і діяльність Першої Державної Думи, дайте відповіді на питання.

«Місяць із чимось пробув тоді Грушевський у Петербурзі, і за цей час його енергія, його живий проникливий розум, його невичерпна працездатність виявились у всім своїм блиску. Під його проводом праця закипіла. Відбувалися наради членів Думи українців, укладалися пляни виступів з думської трибуни, обмірковувалися зміст і характер промов. Відбувалися засідання редакції «Українського Вістника», що самі обернулися в політичні наради, на які сходилися не тільки члени редакції, співробітники, але й члени Думи та визначні українські громадяни, що перебували в Петербурзі або приїхали на той час до столиці. Грушевський просто дивував усіх ясністю своєї думки, широтою своїх задумів і плянів, дотепністю своєї мови».

- 1) Згадайте, яку посаду обіймав М. Грушевський в 1906 р. і в якій країні він найбільше займався науковою діяльністю?
- 2) Які політичні вимоги висували члени української парламентської громади?

«РАДА» — українська щотижнева газета, яка виходила в Києві у 1906–1914 рр. Її видавав і фінансував Є. Чикаленко за матеріальної підтримки В. Смирненка і Л. Жебуньова. Вона висвітлювала події в усіх українських землях. «Раду» було закрито російською владою влітку 1914 р. на тлі початку Першої світової війни.

Перша сторінка газети «Рада». 27 липня (9 серпня) 1908 р.

Рекомендовані джерела

1. Українське представництво в Державній думі Російської імперії (1906–1917): монографія / В. Милько. Київ: Інститут історії України НАН України, 2016. 396 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-7907-0/978-966-02-7907-0.pdf> (28.03.2021).
2. З моїх зустрічей із Михайлом Грушевським / Д. Дорошенко. Український історик. 1998. Ч. 1–4.